

תסמיני הפרעות אכילה וחרדה חברתית בקרב מתבגרים עם ADHD: תרומת מדדי הרגישות לסביבה ופרפקציוניזם

רגב יונת

בהנחיית: פרופ' אל- יגון מיכל

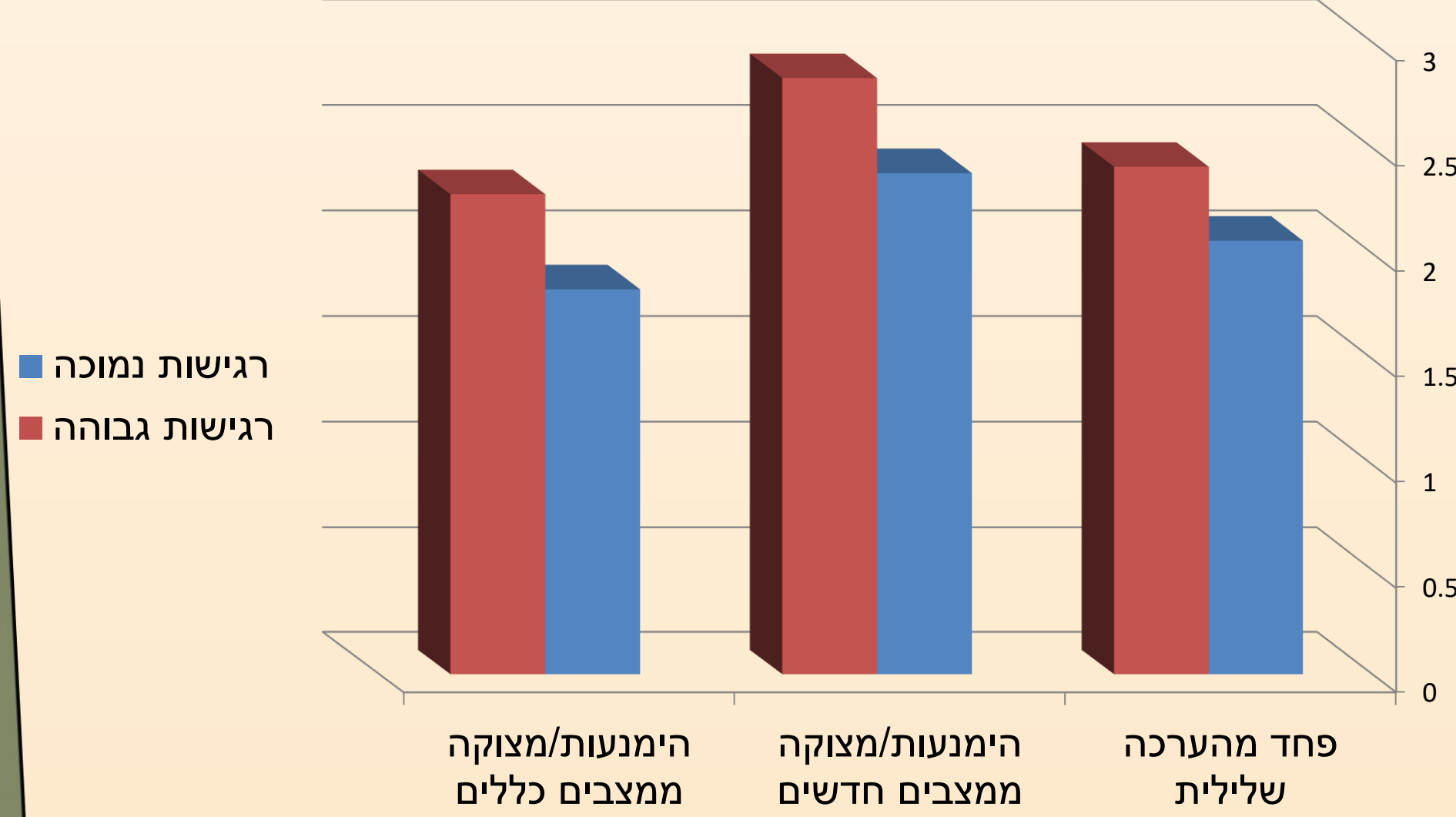
רציונל המחקר

הספרות המחקרית מרבה לעסוק בגורמי הסיכון להתפתחות הפרעות אכילה וחרדה חברתית במהלך גיל התבגרות, בקרב אוכלוסיות קליניות.

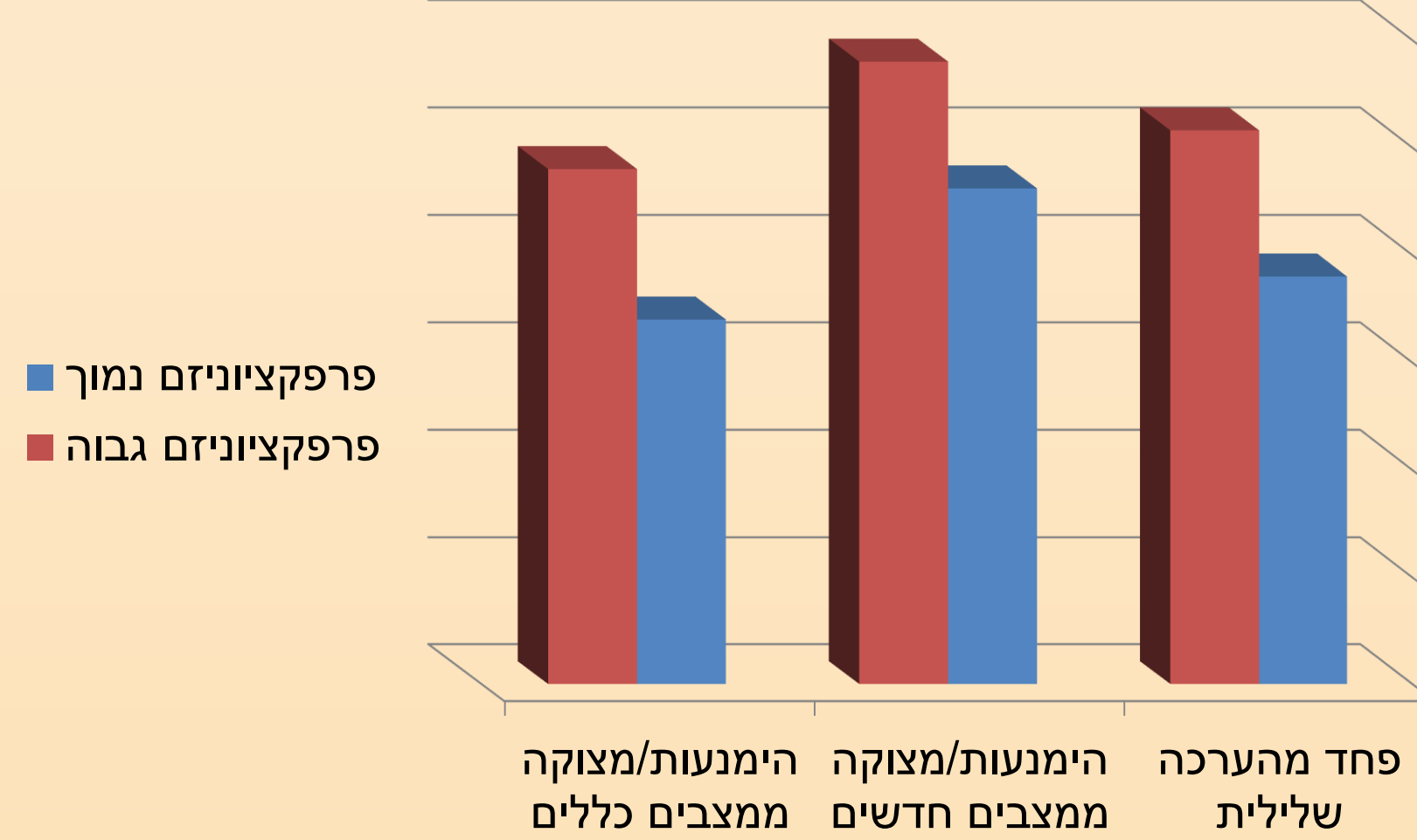
אך, מחקר מועט בחן היבטים אלו בתקופת גיל ההתבגרות המוקדם (12-15) ובפרט בקרב מתבגרים עם תסמיני ADHD. כך, מחקר זה יתמקד בבחינת גורמי הסיכון להתפתחות תסמיני הפרעות אלו תוך התמקדות במאפייני הפרט - רגישות לסביבה ופרפקציוניזם, בקרב מתבגרים צעירים עם וולא ADHD.

תוצאות

הבדלים בין הקבוצות במדדי החרדה החברתית לפי רמת הרגישות לסביבה

הבדלים בין הקבוצות במדדי החרדה החברתית לפי רמת הפרפקציוניזם

ממצאי ניתוח הרגרסיה להסבר השונות במדדי החרדה החברתית

	T	β	B	
שייכות לקבוצה עם וולא ADHD	-0.87	-0.11	-0.17	
סולם תסמיני הקשב	0.99	0.15	0.14	
סולם תסמיני ההיפראקטיביות-אימפולסיביות	-1.30	-0.19	-0.19	
מין הנבדק	-0.53	-0.05	-0.08	
מדד רגישות לסביבה כללי	2.47*	0.24	0.21	
מדד פרפקציוניזם כללי	3.87***	0.36	0.49	
R ²	0.28***			

ממצאי ניתוח הרגרסיה להסבר השונות במדדי הפרעות האכילה

	T	β	B	
שייכות לקבוצה עם וולא ADHD	-1.86	-0.25	-4.05	
סולם תסמיני הקשב	2.12*	0.35	3.27	
סולם תסמיני ההיפראקטיביות-אימפולסיביות	-0.89	-0.14	-1.48	
מין הנבדק	-2.35*	-0.24	-4.03	
מדד רגישות לסביבה כללי	-1.90	-0.20	-1.84	
מדד פרפקציוניזם כללי	2.90**	0.29	4.17	
R ²	0.17**			

מתאמי פירסון בין מדדי החרדה החברתית ומדדי הפרעות האכילה

	1	2	3	4	5	6
1. פחד מהערכה שלילית	--					
1. הימנעות/מצוקה ממצבים חדשים	0.44**	--				
1. הימנעות/מצוקה במצבים כלליים	0.61**	0.57**	--			
1. דיאטה	0.18	-0.03	0.05	--		
1. תסמיני בולמיה ועיסוק באוכל	0.27**	0.02	0.16	0.58**	--	
1. שליטה אוראלית	0.20*	-0.06	0.04	-0.05	0.05	--

מטרות המחקר

- בחינת הבדלים ודמיון בתסמיני הפרעות אכילה וחרדה חברתית בקרב מתבגרים עם וולא ADHD ובקרב מתבגרים בהשוואה למתבגרות.
- בחינת תרומתם של שני גורמי סיכון ברמת הפרט - רגישות לסביבה ופרפקציוניזם - להסבר תסמיני הפרעות אכילה וחרדה חברתית בקרב מתבגרים עם וולא ADHD.

מדגם

במחקר הנוכחי השתתפו 104 תלמידים בכיתות ז'-ט', הלומדים בבתי ספר על-יסודיים בצפון הארץ, שישים ושלושה (61%) מהם בני 12-15 (M=13.66, SD=1.07) ו-41 (40%) בנות.

המחקר כלל שתי קבוצות:

- קבוצת המתבגרים עם תסמיני ADHD: בקבוצה זו נכללו 52 מתבגרים המאובחנים עם ADHD. הקריטריונים להכללה כללו: א. הכרה רשמית על ידי המערכת החינוכית לאחר הערכה פסיכיאטרית או נוירולוגית. ב. ציון גבוה בשאלון הסינון ADHD אשר מולא על ידי אם המתבגרות.
- 52 מתבגרים ללא ADHD: דיווחי האימהות העלו כי כלל המתבגרים הללו לא עברו אבחון מוקדם לאיתור לקויות ADHD או לקויות למידה.

דיון ומסקנות

הבדלים בין הקבוצות:

- מתבגרים עם תסמיני ADHD ומתבגרים עם התפתחות תקינה, ביטאו רמה דומה של תסמינים בשתי הפרעות אלו.
- מתבגרים עם וולא תסמיני ADHD עם רמת רגישות גבוהה לסביבה, ביטאו רמות גבוהות יותר של תסמיני חרדה חברתית, בהשוואה למתבגרים עם רמת רגישות נמוכה לסביבה.
- מתבגרים עם וולא תסמיני ADHD אשר דיווחו על רמת פרפקציוניזם גבוהה, ביטאו רמות גבוהות של מדדי חרדה חברתית והפרעת אכילה, בהשוואה למתבגרים עם רמת פרפקציוניזם נמוכה.

תרומת המשתנים הבלתי תלויים להסבר המשתנים התלויים:

- מרכיב תסמיני ADHD, רמת הרגישות לסביבה ורמת הפרפקציוניזם, תרמו להסבר השונות בתסמיני החרדה החברתית.
- תסמיני ADHD, פרפקציוניזם ומין הנבדק תרמו להסבר השונות בתסמיני הפרעות האכילה.

קשרים בין המשתנים:

- נמצאו מתאמים חיוביים בין המשתנים התלויים של מחקר זה - תסמיני הפרעות אכילה וחרדה חברתית.

תרומה תיאורטית ויישומית של המחקר

התרומה התיאורטית:

- ממצאי המחקר הרחיבו הידע התיאורטי על תרומתם של מרכיבים אישיותיים להסבר תסמיני הפרעות אכילה וחרדה חברתית בגיל ההתבגרות המוקדם (12-15), בקרב מתבגרים בקהילה. כאמור, הספרות מרבה לעסוק באוכלוסייה בוגרת יותר ובקבוצות עם אפיונים קליניים.
- תרומתם של מדדי סיכון ברמת הפרט - תסמיני קשב, פרפקציוניזם ורגישות לסביבה כגורמי הגנה וסיכון העשויים להסביר השונות בביטויי תסמיני הפרעות אכילה וחרדה חברתית בגיל ההתבגרות.

תרומות יישומיות:

- פיתוח תכניות חוסן ומניעה עבור אוכלוסייה זו אשר תתמקדה בתכנון התערבויות להפחתה של פרפקציוניזם שלילי ועבודה על אקלים חברתי ומשפחתי שיתמוך במתבגרים עם קשיים במרכיבים אלו.
- הבנת הגורמים להתפתחות מרכיבים אישיותיים אלו עשויים לעזור בבניית תכניות התערבות עבור הורים וצוותי החינוך.
- בניית תכניות טיפול רב מערכתיות המותאמות למתבגרות ופיתוח כלים שיעזרו למתבגרות לפתח חוסן רגשי ויכולת התמודדות עם תסמיני הפרעות אלו.

כלי מחקר

שאלוני אימהות:

- שאלון פרטים דמוגרפיים.
- שאלון להערכת תסמיני ADHD (ADHD Rating Scale - 5) (DuPaul et al., 2016). העקיבות הפנימית במחקר הנוכחי הינה $\alpha = 0.96$.
- שאלוני המתבגרים:
 - שאלון פרטים דמוגרפיים
 - שאלון רגישות לסביבה (HSC - Highly Sensitive Child Scale) (Pluss et al., 2018). העקיבות הפנימית במחקר הנוכחי הינה $\alpha = 0.72$.
 - שאלון פרפקציוניזם (C-MPS - Child Multidimensional Perfectionism Scale) (Frost et al., 1990). העקיבות הפנימית במחקר הנוכחי הינה $\alpha = 0.88$.
 - שאלון חרדה חברתית (SAS-R - Social Anxiety Scale) (La Greca & Stone, 1993). העקיבות הפנימית במחקר הנוכחי הינה $\alpha = 0.91$.
 - שאלון הרגלי אכילה (EAT 26 - Eating Attitudes Test) (Garner et al., 1982). העקיבות הפנימית במחקר הנוכחי הינה $\alpha = 0.86$.